

ПРОТОКОЛ № 3
засідання вченої ради
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
від 26 квітня 2013 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Представлення до вчених звань (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

2. Конкурсні справи (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

3. Про результати науково-дослідної роботи університету у 2012 році (доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи О.А. Андрущенко).

4. Наукова доповідь: «Теоретичні засади вивчення поняття «обдарованість»» (доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійського усного та писемного мовлення О.А. Коваленко).

5. Звіт докторанта третього року навчання кандидата О.М. Кін (перевіряючі: доктор педагогічних наук, професор І.В. Гавриш, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничо-математичних дисциплін О.М. Іонова).

6. Про затвердження тем дисертаційних досліджень (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

7. Про рекомендацію до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

8. Про продовження терміну навчання в аспірантурі (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

9. Про висунення монографії доктора філологічних наук, професора М.Ф. Гетманця «Каяла» на Міжнародну літературну премію імені Олександра Солженіцина (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

10.Про справу щодо ліцензування діяльності з надання освітньої послуги у сфері вищої освіти: підготовка іноземних громадян за акредитованими напрямами, спеціальностями (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

І. СЛУХАЛИ: Представлення до вчених звань (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І. Тищенко).

Представити до вченого звання *доцента*:

- кандидат мистецтвознавства **Котляр Олену Романівна**; кафедра образотворчого мистецтва (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата філологічних наук **Лепетюху Анастасію Вікторівну**; кафедра романської філології (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата філологічних наук **Лембік Сніжану Олександрівну**; кафедра романської філології (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата фізико-математичних наук **Ольховського Євгенія Олександровича**; кафедра інформатики (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата педагогічних наук **Світличну Світлану Петрівну**; кафедра теорії і методики професійної освіти (“за” – 40, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – 1).

- кандидата педагогічних наук **Шутя Миколу Миколайовича**; кафедра музично-теоретичної та художньої підготовки (“за” – 40, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – 1).

УХВАЛИЛИ: 1. Протокол лічильної комісії затвердити.

II. СЛУХАЛИ: Конкурсні справи (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

Представити на обрання посади **директора Інституту українського козацтва:**

- доктора філософських наук, професора, декана історичного факультету **Бережну Світлану Вікторівну** (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

Представити на обрання посади **директора Інституту мов світу:**

- доктора філологічних наук, професора, декана українського мовно-літературного факультету **Голобородька Костянтина Юрійовича** (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

Представити на обрання посади **завідувача кафедри інформаційних технологій:**

- доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри інформаційних технологій **Прокопенка Андрія Івановича** (“за” – 41, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

Представити на обрання посади **професора кафедри історії педагогіки та порівняльної педагогіки:**

- доктора педагогічних наук, доцента **Ворожбіт Вікторію Вікторівну** (“за” – 35, “проти” – 5, недійсних бюлетенів – 1).

УХВАЛИЛИ: 1. Протокол лічильної комісії затвердити.

ІІІ. СЛУХАЛИ: Про результати науково-дослідної роботи університету у 2012 році (доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи О.А. Андрущенко).

Звіт наукового керівника теми з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України “Впровадження в старшій профільній школі компетентнісного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій” академіка Прокопенка І.Ф., який доповів, що згідно з технічним завданням та календарним планом з теми за 2012 р. на основі аналізу понять інформаційної та математичної компетентностей розроблені принципи використання інформаційних технологій для реалізації інноваційного характеру навчального процесу та оцінювання його результатів; розроблені принципи створення програмних засобів та навчальних посібників для учнів і методичних посібників для вчителів, які сприяють реалізації інноваційного характеру навчального процесу за рахунок впровадження компетентнісного підходу до навчання учнів і студентів; розроблені принципи підготовки вчителів до реалізації інноваційного характеру навчального процесу і впровадження компетентнісного підходу до навчання.

У рамках проекту розроблена теоретична концепція створення та розвитку інноваційних педагогічних технологій, яка включає використання компетентнісного підходу до навчання та нових інформаційних технологій. На основі цієї концепції розроблені науково обґрунтовані підходи до реалізації інноваційних педагогічних технологій, упровадження компетентнісного навчання та інформаційних технологій у практику профільного навчання в старшій загальноосвітній школі.

Використання системного підходу до вивчення даної проблеми дозволило розробити не окремі програми та посібники для профільної школи, а комплект засобів навчання, спрямованих на широке впровадження компетентнісного навчання в профільну школу, які побудовані на єдиних принципах і дозволяють підвищити ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання та ефективно готувати вчителів до такої роботи.

Обґрунтовані в роботі принципи впровадження компетентнісного підходу до навчання були використані при розробці стандарту нового покоління базової та повної середньої освіти з математики та програми з математики за цим стандартом (відповідальний виконавець теми проф. Нелін Є.П. згідно з наказом МОН молоді і спорту України № 491 від 27.05.2011 р. є одним із розробників нової редакції Державного стандарту з математики базової та повної загальної середньої освіти, а згідно з наказом № 27 від 16.01.2012 р. – одним із розробників програми з математики для основної школи за новим Державним стандартом – програма затверджена Колегією Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

України і розміщена на сайті Міністерства:

http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondary-education/educational_programs/1349869088/

Розроблено методичну систему формування компетентності самоосвіти в майбутніх педагогів (представлено в кандидатській дисертації Кисельової О.Б.)

Також розроблено методику підготовки майбутніх учителів природничо-математичних дисциплін до використання інтернет-підтримки у процесі компетентнісного навчання старшокласників (представлено в кандидатській дисертації Криштоф С.Д.)

Розроблено теоретико-методичні засади проектування комп'ютерно орієнтованої системи педагогічної діагностики (представлено в докторській дисертації доц. Колгатіна О.Г.)

За тематикою дослідження також розроблено навчальні програми спецкурсів для студентів педагогічних ВНЗ, тематику дипломних і магістерських робіт.

Усього за результатами роботи за звітний період видано 165 наукових публікації, загальним обсягом понад 500 друк. арк., підготовлена 1 монографія та 52 підручники і навчальні посібники для учнів, учителів та студентів загальним обсягом понад 400 друк. арк. (із них 11 підручників і посібників, рекомендованих МОНмолодьспорту України та два підручники, рекомендованих Міністерством освіти і науки Росії).

У фахових виданнях опубліковано 46 статей, крім того, опубліковано ще 79 статей і тез доповідей на конференціях.

Також за звітний період за тематикою даної роботи захищена одна докторська і чотири кандидатські дисертації.

Підручники і посібники

1. Ершова А.П., Нелин Е.П. Самостоятельные и контрольные работы по алгебре и началам математического анализа для 11 класса Москва, Олекса, 2012. – 144 с.

2. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В., Остапенко Л.П., Пономарьова Н.О. Основи програмування Delphi Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для студентів факультету початкового навчання. Харків: ХНПУ, 2011. 76 с.

3. Білоусова Л.І. Інтернет-ресурси для освіти К.: Шк. світ, 2011. – 128 с. (Бібліотека Шкільного світу)

4. Білоусова Л.І., Белявцева Т.В., Колгатін О.Г., Колгатіна Л.С., Каневська М.В., Пуди А.Ю., Юхт В.В. Numerical Methods Courseware Based on MathCAD Навч. посібник для студентів. Харків: A publishing house FOP Virovec A.P. is the Publishing group "Apostrophe", 2011.– 172с

5. Білоусова Л.І., Москаленко В.В., Олефіренко Н.В., Ольховський Є.О. Інформатика. 10 клас Навч. посібник в електронному вигляді.. Харків: ТОВ "Компанія СМІТ", 2011 рік

6. Білоусова Л.І., Олефіренко Н.В. Математика, логіка, інформатика. 1 клас Навч. посібник. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2011.– 64 с.

7. Білоусова Л.І., Олефіренко Н.В. Математика, логіка, інформатика. 2 клас Навч. посібник. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2011.– 64 с.

8. Білоусова Л.І., Олефіренко Н.В. Математика, логіка, інформатика. 3 клас Навч. посібник. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2011.– 64 с.

9. Білоусова Л.І., Олефіренко Н.В. Математика, логіка, інформатика. 4 клас Навч. посібник. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2011. – 64 с.

10. Горох В.П., Бабич Ю.П., Варганян Г.М., Захарійченко Ю.О., Ільїна С.М., Нелин Є.П., Роганін О.М. Математика. Комплексна підготовка: навч. посібник (4-те видання, перероблене). Харків: Факт, 2011. – 324 с.

11. Ершова А.П., Нелин Е.П. Самостоятельные и контрольные работы по алгебре и началам математического анализа для 10 класса Москва: Илекса, 2011. – 144с.

12. Заєць Т.В. Нелін Є.П. Застосування елементів теорії графів до розв'язування логічних задач. Спецкурс для учнів Харків: Вид-во ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2011

13. Лукашова Т.О., Нелін Є.П. Розв'язування тригонометричних рівнянь і нерівностей з параметрами. Методичні рекомендації для студентів математичних спеціальностей педагогічних ВНЗ та вчителів. Харків: Вид-во ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2011.– 44 с.

14. Маслов М.П. Історія Росії (XIX стріччя): Навчальний посібник Х.: Майдан – 2010.– 408с.

15. Маслов М.П. Основні вимоги та методичні поради до написання дипломних робіт з історичних, правознавчих та географічних дисциплін. Харків, Прапор -2011.– 55с

16. Маслов М.П. Основні вимоги та методичні поради до написання магістерської роботи (історичні, правознавчі та географічні науки). Харків, Прапор – 2011. – 91с.

17. Нелін Е.П. Алгебра 7-11 классы. Определения, свойства, методы решения задач – в таблицах. Сер. Комплексная подготовка к ЕГЭ и ГИА. Москва: Илекса, 2011. – 128 с.

18. Нелін Е.П. Алгебра в таблицах. Учебное пособие для учащихся 7-11 классов. 3-е издание (Російською мовою) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1.4/18– Г-553 від 28 грудня 2009 р.). Харків: Гімназія, 2011. – 128 с.

19. Нелін Е.П. Геометрия 7-11 классы. Определения, свойства, методы решения задач – в таблицах. Сер. Комплексная подготовка к ЕГЭ и ГИА. – 2-е издание, исправ. Москва: Илекса, 2011. – 80 с.

20. Нелін Е.П. Геометрия в таблицах Учебное пособие для учащихся 7-11 классов. 3-е издание (Російською мовою) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1.4/18– Г-552 від 28 грудня 2009 р.) Харків: Гімназія, 2011. – 80 с.

21. Нелін Е.П. Долгова О.Е. Алгебра 11 класс. Учебник для общеобразовательных учебных заведений (академический уровень, профильный уровень) Російською мовою (Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, наказ № 235 Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 16.03.2011) Харків: Гімназія, 2011. – 432 с.

22. Нелін Е.П., Лазарев В.А. Алгебра и начала математического анализа (Допущено Министерством образования и науки Российской Федерации, приказ № 2080 Министерства образования и науки Российской Федерации от 24.12.2010) Москва: Илекса, 2011. – 480 с.

23. Нелін Е.П., Лазарев В.А. Программы общеобразовательных учреждений. Алгебра и начала математического анализа 10-11 классы. Москва: Илекса 2011. – 64 с.

24. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу. Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (академічний рівень) Польською мовою (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, наказ № 177 Міністерства освіти і науки України від 03.03.2010). Львів: Світ 2010. – 416 с.

25. Нелін Є.П. Алгебра в таблицах. Навчальний посібник для учнів 7-11 класів. 3-те видання Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1.4/18– Г-553 від 28 грудня 2009 р.). Харків: Гімназія, 2011. – 416 с.

26. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу. Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (академічний рівень) Угорською мовою (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, наказ № 177 Міністерства освіти і науки України від 03.03.2010) Львів: Світ, 2010. – 416 с.

27. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу. Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (академічний рівень) Румунською мовою (Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України, наказ № 177 Міністерства освіти і науки України від 03.03.2010) Львів: Світ, 2010. – 416 с.

28. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу. Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (академічний рівень) Кримсько-татарською мовою (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, наказ № 177 Міністерства освіти і науки України від 03.03.2010) Львів: Світ, 2010. – 416 с.

29. Нелін Є.П. Геометрія в таблицях. Навчальний посібник для учнів 7–11 класів. 3-тє видання Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1.4/18– Г-552 від 28 грудня 2009 р.) Харків: Гімназія, 2011. – 80 с.

30. Нелін Є.П., Долгова О.Є. Алгебра 11 клас. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів (академічний рівень, профільний рівень) Українською мовою (Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, наказ № 235 Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 16.03.2011). Харків: Гімназія, 2011. – 432 с.

31. Нелін Є.П., Роганін О.М. Алгебра і початки аналізу 11 клас. Зошит для поточного і тематичного оцінювання: Профільний рівень. Харків: Гімназія, 2011

32. Нелін Є.П., Роганін О.М. Алгебра і початки аналізу 10 клас. Зошит для поточного і тематичного оцінювання: Академічний рівень. Харків: Гімназія, 2011

33. Нелін Є.П., Роганін О.М. Алгебра і початки аналізу 10 клас. Зошит для поточного і тематичного оцінювання: Профільний рівень. Харків: Гімназія, 2011

34. Нелін Є.П., Роганін О.М. Алгебра і початки аналізу 11 клас. Зошит для поточного і тематичного оцінювання: Академічний рівень Харків: Гімназія, 2011

35. Нелін Є.П., Роганін О.М. Математика: Тренувальні тестові завдання Харків: Гімназія, 2011

36. Нелін Є.П., Роганін О.М. Геометрія 10 клас. Зошит для поточного і тематичного оцінювання: Академ. і проф. рівні Харків: Гімназія, 2011

37. Плиско Л.М. Вступ до вивчення історії: Навч. Посібник. – 2-ге вид., онв. І доп Харків: Майдан, 2011. – 186с.

38. Плиско Л.М. Основні вимоги та методичні поради до написання дипломних робіт з історичних, правознавчих та географічних дисциплін. Харків: Прапор, 2011. – 55с

39. Плиско Л.М. Основні вимоги та методичні поради до написання магістерської роботи (історичні, правознавчі та географічні науки). Харків: Прапор, 2011. – 91с.

40. Прокопенко І.Ф., Кадєєва І.В., Олійник О.В., Стовбун Т.О., Терно А.В. Комплексний державний іспит за фахом Методичні рекомендації для підготовки до державної атестації випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Напрямок 0305 – «Економіка і підприємництво». Спеціальність 6.030501 – Економічна теорія» – Х.:ХНПУ, 2011. – 44 с.

41. Прокопенко І.Ф. Шляхами щастя тридцять років: Харків, 2011. – 252 с.

42. Прокопенко І.Ф., Гузенко Г.М., Гура А.О., Радченко Л.П., Сідельнікова І.В., Шиловцева Н.В., Щербіна В.К. Державний іспит з економічної теорії Методичні рекомендації для підготовки до державної атестації випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Напрямок 0305 – «Економіка і підприємництво». Спеціальність 6.030501 – «Економічна теорія» – Х.:ХНПУ, 2011. – 39 с.

Крім вказаних підручників та посібників за звітний період за матеріалами науково-дослідної роботи з теми видано ще 61 наукових роботи, загальним об'ємом понад 100 друк. арк.

Результати науково-дослідної роботи з теми доповідалися та обговорювалися на 24 Всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях .

ВИСТУПИЛИ:

Завідувач кафедри теорії і методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди член-кор. НАПН України Євдокимов В.І., який підкреслив, що спираючись на компетентнісний підхід до навчання, виконавцями теми розроблені принципи цілісного розвитку особистості школяра та студента, які передбачають широке використання інноваційних технологій навчання та оцінювання його результатів з використання інформаційно-комунікаційних технологій. Актуальність і наукова новизна дослідження визначається тим, що традиційна педагогічна практика розвиває людину здебільшого фрагментарно, а для всебічного розвитку творчої особистості і реалізації компетентнісного підходу до навчання необхідно інтегрувати всі інноваційні напрямки розвитку учня чи студента в єдине ціле. Системний підхід до організації навчального процесу на основі інноваційних технологій дозволив розробити принципи такої організації процесу навчання і оцінювання його результатів та побудови посібників і підручників з різних навчальних предметів, які реалізують пріоритетну роль розвиваючої функції навчання і дозволяють ефективно реалізувати компетентнісний підхід до навчання учнів загальноосвітніх та профільних шкіл та оцінювання їх навчальних досягнень і ефективно готувати вчителів до такої роботи. Розроблені теоретичні положення були конкретизовані до рівня навчальних посібників з математики, інформатики, економіки та історії для профільних шкіл і студентів педвузів та посібники по підготовці учнів до виконання завдань зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) з математики (ці підручники та посібники експериментально перевіряються в ліцеях, гімназіях та профільних класах м. Харкова та області і на фізико-математичному, економічному та історичному факультетах ХНПУ). Розроблені положення та ідеї дозволили також уточнити принципи підготовки вчителя до реалізації компетентнісного підходу до навчання і оцінювання його результатів (розроблені програми та зміст відповідних спецкурсів для студентів і вчителів).

Слід відмітити, що результати, одержані основними виконавцями теми “Впровадження в старшій профільній школі компетентнісного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій” інтегрують та розвивають результати, одержані ними в процесі виконання попередніх досліджень на замовлення Міністерства освіти та науки України: “Методичне забезпечення поглибленого вивчення математики” (1990 – 1995 рр. – керівник професор Нелін Є.П.), “Реалізація підвищеної математичної підготовки в школах нового типу (ліцеях, гімназіях, профільних класах природничо-математичного профілю) та підготовка вчителя математики до роботи в таких школах” (1996 – 1999 рр. – керівник професор Нелін Є.П.), “Методологія та методика дистанційної математичної освіти у середніх та вищих навчальних закладах (на прикладі курсу геометрії)” (1997 – 1999 рр. – керівник доцент Раков С.А., “Розвиток творчої особистості в умовах інформатизації освіти” (1997-1999 рр. – керівник професор Білоусова Л.І.), “Розвиток новітніх педагогічних технологій навчання та виховання цілісної творчої особистості” (2000 – 2003рр. – керівник академік Прокопенко І.Ф.), “Реалізація інноваційного характеру освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій” (2004 – 2006рр. – керівник академік Прокопенко І.Ф.), “Реалізація компетентнісного підходу в навчальному процесі (формування ключових і предметних компетентностей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій)” (2007–2008рр.- керівник академік Прокопенко І.Ф.), “Тестове оцінювання навчальних

досягнень учнів і студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій” (2009–2010рр.- керівник академік Прокопенко І.Ф.).

Доцільно продовжити роботу над темою в напрямку більш повної розробки наукових принципів реалізації компетентнісного підходу до навчання та оцінювання його результатів засобами нових інформаційних технологій і розробки комплекту посібників для учнів, вчителів та студентів, які б дозволяли реалізувати інноваційні принципи і компетентнісний підхід в процесі профільного навчання старшокласників.

Доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри вищої математики та інформатики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Янцевич А.А. підкреслив, що від ефективності впровадження інноваційних технологій навчання і оцінювання навчальних досягнень учнів і студентів в значній мірі залежить результативність подальших наукових досліджень в різних галузях вітчизняної науки, зокрема в математиці та її застосуваннях. Комплект посібників для учнів, студентів та вчителів, який розробили автори з теми сприяє ефективній організації опанування учнями (чи студентами) програмним матеріалом з відповідного навчального предмета (на основному чи поглибленому рівні), формуванню ключових і предметних компетентностей на всіх етапах навчання.

Вважаю за доцільне продовження досліджень в напрямі більш повної розробки теоретичних принципів реалізації компетентнісного підходу до навчання та принципів об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів і студентів, розробки комплекту посібників для учнів, студентів та вчителів, які будуть сприяти ефективній організації формування цілісної творчої особистості в процесі навчання різним навчальним предметам з використанням нових інформаційних технологій і реалізації компетентнісного підходу до навчання в старшій профільній школі.

УХВАЛИЛИ: 1. Затвердити звіт з теми 1-11 – "Впровадження в старшій профільній школі компетентнісного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій " за 2012 р.

2. Календарний план роботи з теми 1-11 за 2012 р. виконано повністю.

3. Підготовлені посібники для учнів, студентів та вчителів повністю відповідають вимогам до таких посібників.

IV. СЛУХАЛИ: Наукову доповідь: «Теоретичні засади вивчення поняття й «обдарованість»» (доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійського усного та писемного мовлення О.А. Коваленко).

Аналіз поняття обдарованість слід робити у контексті понять геній і талант. Якщо звернутися до історичних витоків і вживання термінів «геній», «талант». «обдарованість», то виявляється низка цікавих фактів.

Поняття «геній» стало використовуватися першим у цьому ряду термінів. Широкого застосування воно набуло у філософів із часів античності.

Геній – це людина, наділена божим духом (від лат. «genius» – дух). При цьому духи («даймони») трактувалися в античній міфології як щось середнє між богами

і смертними, вони мали силу «бути тлумачами і передавачами людських справ богам, а божих – людям».

У 18 столітті відбувається процес демістифікації генія як божої сили, яка йде ззовні, керує людиною. Тепер геніальність починають розуміти і як внутрішню, притаманну душі творчу здібність.

У 19 столітті формується кінцеве уявлення про геніальність як вищу творчу здібність. Усі ці моменти розвинулися лише в процесі поширення індивідуалізму в новоєвропейській культурі через ренесансну теорію «обожнення» людини.

Одночасно з терміном «геній», у філософії античної культури виникає поняття «талант» (від грец. *talanton*). Спочатку словом „талант” (від грец. *talanton*) називалася крупна міра золота (Савенков А.И. *Одаренные дети в детском саду и школе: Учеб. пособие для студ. Высш. пед. учеб. заведений.* – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 232 с. Столбова).

Згодом «талантом» стали позначати високий ступінь розвитку здібностей до певного виду діяльності, у той час як під «генієм» стали розуміти найвищий рівень здібностей. Спроба відшукати витoki геніальності не у божій визначеності, а у цілком земних явищах – природжених властивостях – пов’язана з новим етапом дослідження геніальності, який вводить у науковий обіг нову термінологію. Так термін «обдарованість» поступово витісняє з наукового лексикону поняття «геніальність». Геніальність, під якою розуміють найвищий рівень прояву таланту, творчість якого є епохальною і виходить далеко за межі людських уявлень, виявляється практично недоступною для наукового вивчення.

Відповідно до загальноприйнятої думки, обдарована особистість, талант, геній – це висхідні сходи інтелектуального і творчого розвитку людини, мірило оцінки його досягнень. Звичайна свідомість задовольняється їх кількісним співставленням.

За умов сумісного вживання терміни «талановитий», «обдарований» виступають як рід і вид. Будь-яка талановита дитина є разом з тим і обдарованою, але не кожна обдарована дитина може бути талановитою. Деяким обдарованим дітям ще варто досягти рівня талановитості, і не всім, на жаль, таланить».

Так, Ю.З. Гільбух пише: «Талановита людина – це людина, яка володіє дуже високим ступенем здібностей до будь-якої діяльності (музичної, художньої, літературної, технічної, спортивної), причому ці здібності вже в певній мірі встигли реалізуватися в конкретних суспільно важливих продуктах.

У світовій думці немає єдиного підходу до визначення поняття „обдарованість”. На сьогодні існує більше ста визначень цього поняття. Так, за Шадриковим, Обдарованість (*онтологічний підхід*) – це характеристика функціональної системи діяльності, її інтегративна властивість. У цьому плані обдарованість можна розглядати як специфічне новоутворення, що формується в процесі освоєння людиною конкретних видів діяльності, як системне сполучення мотивів, професійно важливих якостей людини, здібностей, від яких залежить її успішність (Шадриков В. Д. *Введение в психологическую теорию профессионального обучения.* -Ярославль: Ярославский государственный ун-т, 1981.-72 с.-С.51).

У психолого-педагогічній літературі виділяються різні види обдарованості. Такі, за *видом діяльності та сферою, яка її забезпечує*, обдарованість буває: практична, теоретична, художньо-естетична, комунікативна, духовно-ціннісна, інтелектуальна, емоційна, мотиваційно – вольова; за *ступенем сформованості обдарованості* – актуальна, потенційна; за *формою прояву* – явна (неприхована) і прихована; за *широтою проявів у різних видах діяльності* – загальна і спеціальна; за *особливостями вікового розвитку* – рання і пізня.

ЗАГАЛЬНА ОБДАРОВАНИСТЬ. Під загальною обдарованістю розуміють розумовий потенціал або інтелект, цілісну індивідуальну характеристику пізнавальних здібностей людини. (*Психологія. Словарь / Под общ. ред. А.В.Петровского, М.Г. Ярошевского. -2-е изд., испр. и доп. -М.: Политиздат, 1990. -494 с. -С. 247*).

ОБДАРОВАНА ДИТИНА. Обдарованими називають тих дітей, які за оцінкою досвідчених фахівців, у силу видатних здібностей демонструють високі досягнення. Їхні перспективи визначаються рівнем їх досягнень і потенційними можливостями в одній або кількох сферах: інтелектуальній, академічних досягнень, творчого і продуктивного мислення, спілкування і лідерства, художньої і психомоторної діяльності (*Одаренные дети / Под общ. ред. Г.В. Бурменской и В.М. Слущкого. -М., 1991. -С. 15-16*).

Існує кілька моделей обдарованості. 1) *Дж. Рензуллі*. «Трикільцева» модель обдарованості *Дж. Рензуллі* (199), створена на основі вивчення обдарованих дітей та дорослих. Вона включає в себе три компоненти: інтелект вище середнього, посилену мотивацію і творчість.

Зупинимося на цих складових більш детально.

Щодо мотивів навчання, то їх можна класифікувати таким чином:

1. Мотиви, закладені в навчальній діяльності і пов'язані з її прямим продуктом:

а) мотивація змістом – мотиви, пов'язані зі змістом навчання (зміст спонукає навчатися, пізнавати нові факти, явища);

б) мотивація процесом – мотиви, пов'язані з самим процесом навчання (захоплює процес спілкування з учителем та іншими дітьми в навчальній діяльності, процес навчання насичений ігровими прийомами, технічними засобами тощо).

2. Мотиви, пов'язані з непрямим продуктом навчання:

а) широкі соціальні мотиви (мотиви обов'язку, відповідальності перед суспільством, батьками, вчителями, класом, мотиви самоствердження, самовизначення, самовдосконалення); б) мотиви уникнення неприємностей (навчання на основі примушення, страху бути покараним).

При оцінці креативності враховують чотири критерії: *Продуктивність* – здатність продукувати максимально більшу кількість ідей. *Гнучкість* – здатність легко переходити від явищ одного класу до явищ іншого класу, часто досить далеких за змістом. *Оригінальність* – один із основних показників креативності. Це здатність висувати нові, несподівані ідеї, які відрізняються від поширених, банальних.

Під інтелектом Дж. Рензулі розуміє здібність до послідовного, цілеспрямованого логічного мислення (тут маються на увазі такі мислительні операції, як аналіз, синтез, класифікація, категоризація та ін.).

Мультифакторна модель обдарованості запропонована *Ф.Ж. Монксом*, цікава тим, що автор не виділяє інтелект в якості складової обдарованості, як це зроблено в моделі Дж. Рензулі. Він пропонує дещо інші параметри: ставшу традиційною мотивацію, креативність і видатні (виключні) здібності. Поняття мотивації трактується ним також, як прийнято іншими дослідниками (мотивація, пов'язана з орієнтацією на завдання). Креативність об'єднує широкий спектр якостей, необхідних для творчості. Поняття «виключні здібності» характеризує начебто зовнішній бік обдарованості. По суті, дана модель являє собою модифікований і доповнений варіант концепції Дж. Рензулі. Виступаючий у якості основного доповнення трикутник: родина – школа – однолітки, акцентує увагу на зовнішніх факторах обдарованості.

Основу теоретичної моделі обдарованості *А. Танненбаума*, побудованої на співставленні концепцій Дж. Рензулі, Ф. Монкса, та інших, складає, ставша традиційною тріада факторів, вперше виділених Дж. Рензулі: креативність, здібності вище середнього рівня, мотивація. Ф. Монкс доповнив цю модель поняттями: родина, школа, однолітки, А. Танненбаум факторами зовнішнього середовища (культурно-історичні, національні та інші традиції, географічні, кліматичні та інші умови). Дана моделі представляє обдарованість як систему, яка охоплює низку компонентів.

При дослідженні проблеми обдарованості великого значення набуває питання про роль біологічних і соціальних факторів у формуванні обдарованості. Нерозв'язаними залишаються питання співвідношення внеску генотипу і середовища у розвиток когнітивної сфери.

Ідея спадковості інтелектуальних здібностей пов'язана, преш за все, з іменем англійського антрополога Ф. Гальтона. У книзі «Спадковість таланту. Закони і наслідки» на основі дослідження 977 видатних людей із 300 сімей він показав, що геніальність закладено в природі самої людини і зумовлена, перш за все, спадковістю.

Протилежної точки зору на природу генія дотримувався німецький вчений В. Освальд. Він не заперечував ролі спадковості у розвитку інтелектуального потенціалу людини, але вважав, що провідна роль належить соціальному середовищу. В. Освальд встановив, що незначна кількість видатних особистостей є вихідцями з простого народу. Причину він бачив у тому, вихідці з простого народу досить низько починали на соціальному плані, щоб встигнути досягти якихось висот, їм не вистачало матеріальних засобів для отримання освіти, формування культурного фундаменту, вони часто ставали батьками великих людей і переживали успіх своїх синів і дочок, який їм пережити не поталанило.

Проблема рушійних сил розвитку стояла у центрі наукових досліджень Л.С. Виготського. Він вважав, що усунення дуалізму спадковості і середовища у працях сучасних йому вчених досягається шляхом біологізації соціального, шляхом приведення до спільного біологічного знаменника і спадкових, і соціальних мотивів у розвитку дитини.

На сучасному етапі більшість науковців, Леонт'єв та інші, схилиються до генотип-середовищного підходу, тобто підходу, який враховує, як спадковість, так і соціальне середовище.

Доповідь закінчено. Дякую за увагу.

Запитання ставили: доктор філологічних наук, професор Т.П. Стаканкова.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

V. СЛУХАЛИ: Звіт докторанта третього року навчання кандидата О.М. Кін (перевіряючі: доктор педагогічних наук, професор І.В. Гавриш, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничо-математичних дисциплін О.М. Іонова).

Тема дисертаційного дослідження «Становлення та розвиток громадської діяльності студентської молоді вищих навчальних закладів України ХХ ст.»

Науковий консультант: доктор педагогічних наук, професор С.Т. Золотухіна.

Під час навчання у докторантурі, у відповідності до індивідуального плану, була проведена така робота:

- вивчено та опрацьовано науково-педагогічну літературу з проблеми дослідження: нормативно-правові акти, що регулювали громадську діяльність студентів досліджуваного періоду, мемуарні джерела, монографії, що представляють історичні дослідження різного часу видання, статистичні описи, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, публікації в засобах масової інформації тощо. Досліджувалися фонди Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка, бібліотеки Харківського національного університету ім. В.Каразіна також архівні фонди Центрального державного історичного архіву України (м. Київ), Державного архіву м. Києва, Харківського обласного державного архіву;

- на підставі опрацьованого матеріалу підготовлено три розділи дисертаційного дослідження, в яких розкрито витoki становлення процесів громадської діяльності студентської молоді вищих навчальних закладів України, розглянуто процес розвитку студентської громадської діяльності в контексті загострення соціально-політичних суперечностей, поживлення громадської активності в державі на початку ХХ ст., проаналізовано зміст та визначені основні напрями громадської діяльності студентської молоді в радянський період. Загальний обсяг 250 стор.

- зібрано та систематизовано науково-педагогічний матеріал до четвертого розділу, який присвячено відображенню громадської діяльності студентів у сучасних умовах;

- за результатами наукового дослідження підготовлено три розділи тексту монографії;

- за темою дисертаційного дослідження було підготовлено та опубліковано 18 одноосібних статей, з них 16 у фахових виданнях, 3 статті підготовлено до друку.

- Результати дисертаційного дослідження були висвітлені в матеріалах 8 міжнародних, всеукраїнських та вузівських науково-практичних конференцій. Підготовлено матеріали для участі у 2 конференціях(м. Москва, м. Умань).

Доповідь закінчено. Дякую за увагу.

УХВАЛИЛИ: 1. Звіт докторанта третього року навчання кандидата педагогічних, доцента О.М. Кін затвердити.
2. Врахувати побажання.

VI. СЛУХАЛИ: Про затвердження тем дисертаційних досліджень (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

1. Затвердити теми докторських дисертаційних робіт:

Жерновникової О.А.: «Дидактичні і методичні основи сучасного уроку математики».

2. Затвердити теми кандидатських дисертаційних робіт:

Антонова О.В.: «Методика застосування інноваційних технологій розвитку рухових якостей старшокласників на заняттях з пішохідного туризму у позашкільних навчальних закладах».

Батрун І.В.: «Проблема підготовки школярів до життя в творчій спадщині В.О. Сухомлинського».

Білецької Ю.Г.: «Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Боднар А.О.: «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів».

Гаращенко Л.Б.: «Аналітична номінація у загальнотехнічній термінології».

Голтвеницької М.Б.: «Складнопідрядні речення відповідності: структурно-семантичний та функціональний аспекти».

Дібрової О.В.: «Метафора в поетичному мовленні Бориса Олійника».

Дідоренко А.С.: «Творчість Юрія Вухналя (Івана Ковтуна): проблематика та поетика».

Доманової О.М.: «Ідіостиль О. Гончара: вербалізація простору у малій прозі».

- Домриної (Штихно) І.В.:* «Лінгводидактика української постмодерної поезії (фонологічний та граматичний аспекти)».
- Заморуєвої В.В.:* «Психологічні особливості адаптації студентів-сиріт початкового етапу навчання».
- Льницької Г.С.:* «Розвиток рухливих якостей студентів на заняттях пілатесом та бодіфлексом із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій».
- Князь Т.М.:* «Фразеологізми української мови на позначення заможності».
- Коваль К.С.:* «Формування професійного іміджу майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу».
- Корабель М.Г.:* «Конфіскація майна як вид кримінального покарання».
- Котяша О.І.:* «Синтаксична категорія допусту в книжних стилях сучасної української мови».
- Ларіної Т.Г.:* «Жанрові та стильові особливості поеми-симфонії Павла Тичини «Сковорода»».
- Переяслової О.О.:* «Сучасний хронотоп в українській молодій прозі (лінгвокомунікативний аспект)».
- Пономаревої Н.С.:* «Методична система використання комп'ютерно-орієнтованої педагогічної діагностики в інформатичній підготовці майбутніх учителів математики».
- Приходько А.М.:* «Формування професійно-комунікативної компетентності іноземних студентів у вищих технічних навчальних закладах».
- Проценко О.С.:* «Формування життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі професійної підготовки».
- Рязанцевої Д.В.:* «Граматичні категорії прикметника сучасної української мови у вимірах «граматики оцінки»».
- Рєпко О.О.:* «Розвиток швидкісно-силових здібностей студентів університетів в процесі позааудиторних занять скелелазінням».
- Рябко А.В.:* «Наративні моделі у прозі Володимира Дрозда».
- Сачук М.І.:* «Емоційно-вольові предиктори неспішності старшокласників».
- Свічкарь В.Р.:* «Проблема організації клубної роботи зі студентською молоддю в педагогічній теорії та практиці України (1917 – 1930рр.)».

- Семененко І.Є.:* «Педагогічний супровід фахової підготовки іноземних студентів вищих технічних навчальних закладів».
- Ткаченко О.В.:* «Вербалізація концепту «виховання» в українській фразеології».
- Трет'як Н.С.:* «Підготовка майбутнього вчителя інформатики до інноваційної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій».
- Хачатурян К.Р.:* «Художній час і простір у романістиці Панаса Мирного».
- Чорноус Н.А.:* «Дидактичні умови організації навчальної співпраці студентів педагогічних університетів».
- Шленьової М.Г.:* «Слово в поетичних текстах В. Голобородька у контексті творчості поетів Донбасу».
- Шухової О.О.:* «Семантична функція порядку слів у простому реченні української мови».

3. Уточнити тему кандидатської дисертаційної роботи:

Котелевець К.В.: «Студентський сленг як складова мовного коду українця».

VII. СЛУХАЛИ: Про рекомендацію до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до друку:

1. Монографію «Родинне виховання у сучасних соціокультурних контекстах: філософських аспект» кандидата психологічних наук, доцента І.І. Дорожко.
2. Монографію «Компетентність майбутнього вчителя у запобіганні і подоланні педагогічних бар'єрів навчальної діяльності» кандидата педагогічних наук, доцента І.Я. Глазкової.
3. Монографію «Самосвідомість у системі детермінант становлення особистісної зрілості студентів» кандидата психологічних наук, доцента Г.І. Меднікової.

VIII. СЛУХАЛИ: Про подовження терміну навчання в аспірантурі (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Подовжити відпустку по догляду за дитиною Ткаченко з 16.04.2013р. по 16.07.2013р. у зв'язку із станом здоров'я дитини.

ІХ. СЛУХАЛИ: Про висунення монографії доктора філологічних наук, професора М.Ф. Гетманця «Каяла» на Міжнародну літературну премію імені Олександра Солженіцина (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Висунути монографію доктора філологічних наук, професора М.Ф. Гетманця «Каяла» з нагоди ювілею – 90-річчя та 60-річчя науково-педагогічної діяльності на Міжнародну літературну премію імені Олександра Солженіцина (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

Х. СЛУХАЛИ: Про справу щодо ліцензування діяльності з надання освітньої послуги у сфері вищої освіти: підготовка іноземних громадян за акредитованими напрямами, спеціальностями (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Затвердити справу щодо ліцензування діяльності з надання освітньої послуги у сфері вищої освіти: підготовка іноземних громадян за акредитованими напрямами, спеціальностями.

Голова вченої ради

І.Ф. Прокопенко

Секретар вченої ради

Т.І. Тищенко